
Вештачко саће.

Од зајамчено право, чистога, природног, пчелињег воска, на американском строју зготовљено са врло прецизним дубоким ћелицама и у свакој величини 1 кг. Дин. 45.— Послат ми чист восак (без талога) израђујем у вешт. саће 1 кг. за Дин. 6.— (у цени урачуната је и дезинфекција воска) или га пак замењујем и за 1 кг. чистога воска дајем 80 дкг. вешт. саћа.

Пажња! Да се не би са вешт. саћем, разне пчелиње болести, нарочито пчелиња куга (*bacillus alvei*) пренашале и шириле, восак, пре израде у вешт. саће дезинфицирам. Стога је моје саће од сваке заразе просто, и ја га цењеним друговима пчеларима најтоплије препоручујем.

О каквоћи мога саћа изволите се уверити.

Разашиљем! Праве „банатске“ ројеве и оплођене матице. „Експрес“ Мудрохов апарат је најидеалнија справа за прихрањивање пчела. Апарат је подесан за сваку кошницу. 1 комад Дин. 25.—

Ценовник на захтев шаљем бесплатно.

АНДРИЈА МУДРОХ, пчелар

4—5

НОВИ САД, Водникова бр. 8.

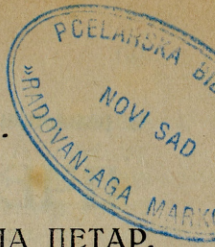

Читајте свој
стручни лист

Српски
Пчелар

У Земуну, Јули и Август 1933.

ПОД ВИСОКОМ ЗАШТИТОМ
ЊЕГ. КРАЉ. ВИС. НАСЛЕДНИКА ПРЕСТОЛА ПЕТАР.

ИЛУСТРОВАНИ ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Број 7 и 8	Излази једанпут месечно Уредник КОСТА СЕПЕРОВАЦ Бероучитељ грађанске школе.	Година XXX
---------------	--	---------------

Српска пчеларска задруга у Руми одржаће предавања о пчеларству 30 и 31. јула; а 19--21. августа одржаће предавање о пчелињим болестима и средствима за предупређење и лечења пчелињих болести. Умољавамо наше чланове, да на ова предавања позову и оне пчеларе, који нису чланови нашег друштва и не читају пчеларске листове.

Предавања одржаће се у српској основној школи од 8 час. до подне.

Пчеларска практична предавања у селима око Крагујевца. — На пчелињацима појединих познатих пчелара у околини Крагујевца, у току овог лета, одржаће практична предавања наш сарадник г. Витомир Јовановић. Препоручујемо пчеларима да та предавања посете и пажљиво саслушају.

ПЧЕЛАРСКИ КАЛЕНДАР.

ЈУЛИ.

Влажни и релативно хладни овогодишњи мај и јуни убројали су 1933. у пчеларске године са касном и протегнутом ројидбом. Поради тога треба још читати што је писано о ројидби, нези ројева, гајењу матица и замени старих матица. А пчеларски календари су у ту сврху корисни за младе почетнике и оне неискусне пчеларе који су послушни. (У Шумадији има пчелара који су у пчеларство ушли читањем календара из ранијих годишта „Српског Пчелара“).

У пчеларским областима са главном раном пролетњом пашом месец мај (по с. к.) наговестио је каквоћу пчеларске године. Олајна репица, дивљи кестен, багрем и еспарзета у жупним (ниским) крајевима прецветали су у хладним ветровитим и кишовитим данима. У брдским крајевима багрем је касније, — крајем маја, — почео цветати, дуже цветао и много боље медио, јер га је мање омела киша. Само су пчеле у доњем Повардарју овог пролећа биле поштеђене касном појавом пролећа, дуготрајним кишама и хладноћом у времену бујне паше. Ко је могао из равница преносити пчеле у брда на багремову пашу помогао се добро. Јер док су у Крагујевцу и Грошничком пољу о багремовој паши услед непрестане хладне кише пчеле скоро гладовале, дотле, неки дан касније, о истој паши, био је најбујнији живот на пчелињацима у оближњим мало брдовитим селима Белошевцу, Дивостину, Поскурицама, Грбицима, Лужници, Пајазитову и Чумићу. И добили су пуно меда и јаких ројева. Искуство из овогодишњег нас пролећа учи, да пчелиња друштва треба узимати са већом количином меда него што се раније учило. Треба послушати мајстора у пчеларству, професора А. Н. Бруханенка. Он саветује, да у јесен треба ући са неприкосновено резервисаном количином меда, 6 до 8 килограма по кошници, у саћу резервних оквира или у канти. А пролеће да се у цвету дочека са половином ове количине меда. И све то, да се спремно и отпорно дочека гладна година и хладно пролеће. Попушта само у толико, да се отуђене $1/2$ означене количине меда — одмах замени са толиком количином шећера.*)

Греше сви они који упућују све пчеларе да пчеларе по једном укалупљеном правилу, по једном по њему утврђеном рецепту. На против пчеларски мајстори светског гласа истичу потребу индивидуализања у практичном пчеларству, у самом

*) А. Н. Бруханенко: Пчеловодство Москва-Ленинград 1926. г. глав XV

пчеларењу. Они уче, да пчелари у појединим крајевима подесе своја пчеларења према месним приликама. А оне су стално променљиве. Тако нас учи и професор А. Н. Бруханенко. У стварању свог начина пчеларења пчелар узима нешто од једног пчелара, друго од другог пчелара, па и од овога нешто одбацује и усваја тек треће — оно што у својој пракси адаптацијом изабере. Брухазенко пише:

Ово је посао његовог талента, проницљивости, неисцрпне енергије и истрајности у пчеларским пословима. Зато је пчеларство велика вештина, мајсторлук, у коју веома мало њих улазе и постижу видније успехе.*) Већина их је што вечито стоје на стеницама пчеларства. И никада унутра....

*

*,

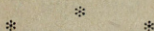
*

Напредног пчелара интересује колебање у тежини кошнице — опадање и пораст у унесеном меду — да би, неотварајући кошницу, знао јачину паше, и по овој удешавао своје послове на пчелињаку. У ту сврху поставља се једна кошница са осредњим пчелињим друштвом на нарочито израђену вагу за ову сврху. Та се кошница назива контролном. Али бодро око пчеларево запажа дневну јачину приноса меда на пчелињаку у оцени хитрости и оштрини пчелињег лета, у бројној јачини пчела које излећу из кошнице и улећу у ову. Па и у тону звука пчелињих крилаца при овом лету....

У Срему, Бачкој и Банату преносе се овог месеца пчеле на стрњик — на бели босиљак. А у Славонији на коњски босиљак и нану (менту). У Словенији на хелду. У Шумадији преносе неколико градских пчелара своје кошнице на багремову и ливадску пашу. Требало би у сврху олакшања овог пренашања организовати задружне и колективне пчелињаке. Јер се не може ићи са неколико кошница. Била би „скупља дара него мера“. Тај и други пчеларски послови нас упућују, да стварамо пчеларске организације на задружној основи. Па и учестале градобитне године нас упућују да удружени пренашамо пчеле на поштеђена места.

Ми имамо доста великих ливада на надморским висинама од 700—900 м, које се косе тек почетком августа. Скоро све су те ливаде неискоришћене за пчеларство ма да дају чист бео мед најбоље врсте. Само ће задружне пчеларске организације моћи да искористе те ливаде приносом у меду. Пчеларско коришћење планинских ливада нарочито би осетно било у овој години, када су долињске ливаде расле, порасле и покошене у кишовитим данима.

*) А. Н. Бруханенко: Пчеловодство Москва-Ленинград 1926 г. стр. 453

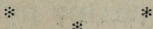

Крајем овог месеца или почетком августа обично пчеле почињу гонити трутове из кошница и избацити трутовско легло. Док туђице нападају слаба пчелиња друштва. Међутим ове смо године дуже времена у мају па чак и кад је почео цветати багрем (22 маја) гледали у Крагујевцу, како пчеле гоне трутове и избацују трутовско легло. А то је био лош предзнак. Кад отпочне предјесење гонење трутова треба пажљиво прегледати она друштва која никако не гоне трутове. Таквим друштвима у највише случајева треба изменити матицу. Но као што је гонење друштва знак пресецања паше тако и трпљење (толеранција) трутова у свима кошницама може бити знак добре јесење паше. Тако је било у јесен 1929 г. једне од најбољих пчеларских година које се памте у Шумадији. Запазио сам тада на мом пчелињаку у свима кошницама трутове почетком новембра при бурном цветању кариоптериса (*Caryopteris mastacanthus* L.). Заузет редовном службом нисам запазио кад су по том избачени трутови из кошница. Лета и седала на кошницама била су чиста, кад год сам долазио на пчелињак, све до краја новембра када је обелио снег. Касније, једног топлог и сунчаног децембарског дана, при излету пчела на чишћење, уверио сам се да више нема трутова у кошницама.

Не треба се заносити о некаквом економском значају застарелог учења о потреби ограничења матице у лежењу јаја. Јер се не узимају у разматрање доба године, променљивости времена, богатство пчелиње флоре и јачина излучавања нектарија. Боље је и не помињати ограничење легла, него неограничено рекламирати некакву корист од ограничења матице у лежању јаја. Кад матица услед пресечене паше умањи ношење јаја пчелар треба да је спекулативним прихрањивањем надражи да повећа ношење јаја. Пчелар треба да настоји, да матица што више носи јаја да би се искористила евентуална паша. Ако паше нестане треба кошнице пренети онамо где је има. Некада је неискусни теоретичар приповедао, да је у пчеларству главно и златно правило убијати матице ма за које паше. И по том да се за време цветања багрема позатварају матице у кавешчиће да би се добило што више меда. То је и изазвало професора Јована Живановића, да овакво учење упореди са срицањем поп Миће из Горског Вијенца. Тада, 1898 г. професор Јован Живановић је учио пчеларе, који пчеларе са његовом американком: „Кад је паша слаба онда матица слабо носи јаја а пчеле слабо сабирају мед. Тада треба пчеле спекулативно прихрањивати да не би матица престала носити јаја, и тим би друштво ослабило. Друштва треба да су увек у снази. Ако је паша сасвим бујна не треба ништа чинити. Ако је

паша у овом месецу у **средњу рuku** онда ће матица заузети скоро све ћелице ношењем јаја у њих, и пчеле ће потрошити сав мед на исхрану улева. У том случају велику услугу чини Ханеманова решетка (Српски Пчелар за 1898 и 1907 год.) Будући ханеманова решетка код осталих американских кошница — настављача — хоризонтално дели плодиште до медишта не треба никакво друго ограничење матице вршити. На против настојати, да матица што више носи јаја у плодишту сада у јулу, када она због ослабиле паше, скоро увек умањи ношење јаја. Американске кошнице Дадан-Квинбијева, Дадан-Блатова, Дадан-Рутова (Џембо) и Лангетрот-Рутова нису ни конструисане да се у њиховом плодишту ограничава легло вертикалном матичном решетком, који је саставни део положених кошница. Разноликост у клими, пчелиној флори и месним приликама створила је и разноликост метода пчеларења, облика и величине кошница, око чега се код нас води бесплодна полемика. Ту полемику воде они теоретичари, код којих се усадила погрешна мисао, да је кошница први главни чинилац у пчеларству. Ограничење легла проповедало се у доба Ђерзона, Берлепша, професора Цеселиског и др., кад је кошница била знатно мање запремине, а оквири мали. Они су препоручивали, да се само у времену главне ране паше ограничи матици ношење јаја на 3—4 оквира. То је питање касније годинама проучавано и по том заборављено. Њему се данас не придаје никаква економска важност, зато се оно у опште и не помиње у новијим најбољим пчеларским делима. О некаквој потреби ограничења матице у лежењу јаја нема ни помена у А. Н. Бруханенковом „Пчеларству“, А. С. Буткевићевој великој „Систематској енциклопедији пчеларства“, Рутовој Енциклопедији пчеларства, В. С. Рајковсковољевом, Знаноственом пчеларству“ и многим другим делима пчеларских стручњака светског гласа.

Не пориче се, да ограничење матичног легла може бити од користи **неких** година при ранај пролетњој паши. Ко је овог пролећа ограничавао легло претрпео је очигледну штету. Ограничење легла у позним јесењим пашама веома је штетно. Ограничење легла може бити од користи само при раној осредњој паши. При предузимању ограничења легла пчелар не зна, какво ће по том време наступити, и каква ће, према томе, бити јачина паше. Зато ограничење легла употребљујем са играњем оштрим ножем са обе стране: Не треба се играти њиме јер ћемо се брзо посећи. Ограничење легла матице на већем пчелињаку представља Сизифов труд. Ограничење легла, као и друге сличне играчке (беспослице) у пчеларењу, нема никаквог економског значаја. У пчеларењу као и у сваком другом послу треба ценити и само утрошено време. И ради њега одбацити све што је некорисно и сумњиво корисно.

У Србији се обично у августу поврати паша на ливадама. Ако буде и даље доста влаге отава ће набујати и цветати. Јесење паше обично има по ритовима, јаругама, потоцима, на обалама река. У мочварним крајевима даје лепу пашу нана, гавез а нарочито поточњак (*Lythrum Salicaria* L.). Пчелар се мора трудити да пчелиња друштва одржи у снази и ојача за искоришћење јесење паше.

Ко је од пчелара био спречен да раније изврши замену старих матица то мора сад извршити. Замена се матица које улазе у трећу годину не сме занемарити. Јер ко то занемарује сваког се пролећа бори са трутовњачама и безмацима. Као што јагодњак пропада пете године због неизмештања и незамењивања старих бокора са младим живицама, тако и занемарени пчелињак изумире због незамењивања старих матица и не укуштања крви.

АВГУСТ.

Ако у јулу потраје угодно време, ако не запече суша, неће замукнути зврјање истресалке и ојачаће живот на пчелињаку. У августу у главном почиње паша на белом босиљку, која мачванским и војвођанским пчеларима пуни канте с медом. На мочварном и у опште на земљишту, које сваког пролећа плави вода, расте веома медоносна медовита биљка, поточњак, врбица, *Lythrum Salicaria* L. Још као дечак запазио сам ову биљку с пчелама у пољу поред Саве, Дрине и Мораве. Поточњак доста расте у доњем току реке Лепенице и око њеног утока у Мораву. И ако га је лане потукао град на Св. Прокопија, доста је медио до 10 октобра. Успео сам сортирати његов веома ароматични мед неранцасте боје, који се најмање кристалише од свију овдашњих јесењих медова. У јесен дају добру пашу још хубам детелина, сунцокрет, тикве, метвица, коњски босиљак и гавез — ако не запече суша. Зато ову пашу треба користити пренашањем кошница. Кошнице се пренашају само ноћу. На дан-два раније треба припремити кошнице за пренашање, а последње вече, пред товарање, само лета затворити ретким платном од танке жице. Треба најпажљивије прегледати исправност кошница и пчелињих друштава у овима. Том се приликом несигурне и напукле кошнице оправе и учврсте или замене другима. Оквири и покретни патос учврсте се у своја лежишта да при труцкању не климају и не искачу. Крајњи се оквири укуцају танким ексерима; вентилатори са платном од ретке жице се доведу у ред. Ко чешће преноси кошнице уме да цени корист вентилације. То треба да цене и они чије кошнице нису у јулу и августу заштићене хладом од сунчеве припеке. Кошнице се преносе на колима са федером. Оне се

постављају на кола тако да се правац оквира сече под правим углом са правцем главног њихања у колима, а тај правац није увек паралелан са осовином кола. Њега одређује построј правца федера на колима. У вагоне се кошнице тако постављају, да оквири у кошници са осовином вагона чине прав угао. Товарење кошница, њихово вожење, истоваривање мора се најпажљивије чинити. Чим се кошнице скину треба лета отворити и мртве пчеле сбрисати да би придлазио свеж ваздух. Ако се кошнице истоварују по густој помрчини послужити се искључиво електричном лампом. Ако се види колико — толико боље је неупотребљавати лампу. При поласку на пут чим се одмакне 2—3 километра од полазног места кола зауставити да се пчеле умире. Том приликом притегнути конопце којима су кошнице везане. То обнављати после сваког сата путовања. Кола морају коњи вући у ходу. За ову су сврху погоднији мирни и полећи коњи од љутих и немирних коња. Пре поласка на пут треба истрести мед из свију оквира који нису залежени. То налаже предосторожност да се не би цедио сувишан мед на патос кошнице, и у овоме давиле пчеле.

Има крајева у којима у овом месецу нема паше. А може се десити да и бели босиљак не меди. Ако има паше у околини где се за једну ноћ може стићи кошнице треба пренети. А такви су случајеви чести. Треба користити временску разлику у цветању биљака у равници и у брдима. Често прва паша у равници пропадне, а остане та иста у брдима. Али о овоме треба размишљати и при самој изради кошница. Па и пчелари, који не могу или неће да преносе кошнице на пашу, треба да ове подесе, да се могу пренети на случај својег премештаја у друго место. Жалио ми се тако један пчелар учитељ, да су му се погушиле пчеле у путу при премештају из једног у други оближњи срез. Јер „најпогоднија“ кошница није ни мало погодна за пренашање.

На бујној и дуготрајној паши ослабе пчелиња друштва. То ће се увек десити ако се спутава матица у ношењу јаја на оваквој паши. Пчелар не сме оклевати у замењивању крајњих оквира у плодишту кад буду испуњени медом. Овом заменом он матици помаже у проширењу легла, а донекле спречава евентуалну природну ројидбу због тескобе у плодишту.

Ако паша омане не треба оклевати са спекулативним прихрањивањем. Ако сада у плодишту има око 15 кграма меда, треба десетину дана (са размаком од по једног дана) у вече давати по 2—3 кашике меда разблаженог са нешто мање вруће воде. Ако се нема меда, давати по 1 омању чашу шећерног сирупа. Но ако у кошници нема 15 кграма меда треба недостатак додати у два до три obroка, свако друго или треће вече, тако, да се за 7—8 дана попуни.

Новија искуства и научна и практична испитивања истакнутих пчеларских стручњака створила су и савременија упуства у пчеларењу. Они налажу, да се од раног пролећа до касне јесени пчелиња друштва одржавају у пуној снази. Они су повећали резерву у меду за зимску и пролетњу исхрану од 8 до 10 килограма на 15 до 20 килограма. Новија школа учи да се матица спекулативним хранењем надражује кад под утицајем ослабиле паше умањи ношење јаја. А никада не ограничава ово ношење, јер се унапред не зна, какво ће време наступити и како ће медити биће.

Повременим површним прегледањем пчелињих друштава преко лета пчелар припрема ова за узимљивање. Око велике Госпојине у ту сврху извршује главни јесењи преглед свију пчелињих друштава. При том настоји и уверава се:

1) Да се друштво оснажи са што већим бројем младих пчела излежених крајем августа и почетком септембра посретством спекулативног прихрањивања;

2) Да се друштво обезбеди са 15 до 20 килограма меда у плодишту. Мед багремовац, липовац, босиљковац, ливадски или половина меда а половина шећерног сирупа. Уз легло са обе стране да буде по један оквир са доста рђе — цветног праха;

3) Да у друштву буде млада и плодна матица, о којој се мора водити тачна евиденција;

4) Да кошнице морају бити потпуно целе. Мора се уверити да оне неће пропуштати ветар, кишу, снег и пчелиње непријатеље. Лета морају бити подешена да се смањују и сужавају у сврху одбране од туђици, мишева. и лептира — курјака; и

5) Да се узима потпуно здрава пчелиња друштва.

*

*

*

У јулу и августу може овладати јака врућина која спрљи цвеће. Тада несносна оморина умањи лет и истера многе пчеле из кошница. А пчеле се укрупчају око лета и испод патоса на кошници. И у толико више у колико је рђавија вентилација у кошницама и ове изложене на сунцу. Контролна кошница на ваги показује опадање у тежини све док не падне јача киша. Да се та невоља ублажи треба постављати кошнице у хладу испод дрвећа. А при изради и преправци кошница треба удесити вентилацију на овима, повећавањем лета (спуштањем покретног патоса), отварањем вентила на крову и бочним странама кошнице, и т. сл. Но да туђице и пчелињи непријатељи не улазе на проширена места, треба их препречити ретким платном од танке жице.

Мед у оквирима не сме бити растркан већ сабијен. Најмање горња половина сваког оквира мора бити пуна затво-

реног меда. Да се на слабој паши принуде пчеле да сабију мед у саће треба их ограничити на мање оквира док ове не испуне медом па по том их проширивати у колико добију меда (с паше или прихрањивањем).

Повременим прегледом пчелињих друштава пчелар се уверава о постојању матице и о ваљаности њене плодности. При том одмах отклања све оно што спречава одржавање пчелињих друштава у пуној снази. Ако у томе нема знања и искуства проучава све о томе што је раније писано о замени старих матица и трутовњача, уништавању безматака, ојачавању и здруживању безматака и т. д. Много су напреднија друштва са новим него са старим саћем јер матица радије носи јаја у новије саће. Зато при повременим прегледима друштава треба постепеним померањем из средине плодишта ка крају избацити из плодишта старо црно саће, да би се пчеле узимиле на новијем саћу. Па и трутовско и неправилно саће са развученим (истегнутим) ћелицама не треба задржати у плодишту преко зиме. Велики број трутова у нормалним друштвима последица је држања трутовског саћа у кошници. Неразумни пчелари један лист вештачког саћа разделе на 4 и више оквира у место да га целог употребе. А шта значи имати много трутова у кошници познато је свима. Треба знати, да пчеле у свом нагону за ројидбом додане мале пантлике вештачког саћа не настављају радиличким већ трутовским саћем. С тога је оваква штедња у суштини ра сипање.

Уништавај мравињаке и паучину на пчелињаку. Мењај воду у појилима. Сумпориши резервно саће сваких 15 дана. Десетодневно чисти патосе у кошницама да би помагао пчелу у борби са воштаним метиљима и својим вашима. Стару воштину одмах претапај у восак да се у овој не би легли воштани метиљи.

Сети се своје пчеларске дужности: плати дужан члански улог и претплату на овај лист, чија је тежња да те створи спремним и истрајним пчеларем, и ваљаним привредником.

КОСТА СЕПЕРОВАЦ — Земун.

Мед као храна.

Сине мој, једи мед, јер је добар, и сат јер је сладак грлу твојему. (Приче 24, 3).

У старо доба мед је био најбоља, најмилија и најздравија посланица, а премудри Соломон препоручује мед не само као посланицу него и као добру храну. Промисао Божији преко премудрог Соломона упуњује нас, да узимамо

мед, што је мед одлична храна, да ни једно средство за исхрану не може се са медом сравнити, како у пријатности куса, тако ни у лакој пробави. Мед је органски производ, који директно у крв прелази, од њега нема никаквих остатака у стомаку. Мед је угљични хидрат, који греје наше тело.

Некада мед се је много трошио у кући, али данас се мед слабије троши, јер га је шећер потиснуо. У кафи, чају, колачима, у кухињи, подруму, код деце и код болесника свуда се употребљује шећер, и ако мед као храна има много већу вредност од шећера. Данас се шећер много употребљава што наши потрошачи ради необавештености и погрешног схватања мисле, да је шећер најбоља, најлакша, најјефтинија и најздравија храна. Али ово је мишљење погрешно, с тога у интересу самих потрошача начинићемо испоређење између меда и шећера и изнећемо њихов утицај на пробавне органе и на здравље самога човека.

Шећер од трске или репе садржи у себи тршћани шећер, а тај је непробављив. Кад овај шећер дође у стомак он се мора под утицајем сока из стомака и сонe киселине кемички претварати у грожђани и воћни шећер, т. ј. мора се инвертовати, па да се може ресорбовати, у крв прећи. Ако је стомак слаб не може тај процес извршити, тада шећер несварен излази напоље или стварањем абнормалног врења изазива болове у пробавним органима, а код деце изазива болести стомака и црева. Ко троши много шећера осећа некад у стомаку неку тежину. Зато чујемо, како говоре, да није добро много шећера јести, јер шећер и посластице од шећера тешко падају на стомак, јер се тешко сваре.

Тршћани шећер не може се у стомаку сварити и прећи у крв него мора се инвертирати т. ј. мора се претворити у грожђани и воћни шећер, па тек као грожђани и воћни шећер прелази у крв. А из чега се састоји мед? Мед се састоји из грожђаног и воћног шећера, етерских зејтина, беланчевине, мравиње киселине, соли и воде. А у крв прелази грожђани и воћни шећер, а не прелази у крв тршћани шећер.

У меду је грожђани и воћни шећер, то одговара инвертованом шећеру, који у крв прелази без икакве запреке. А тршћани шећер да пређе у крв мора се инвертовати т. ј. мора се у мед претворити да може у крв прећи. Пошто се мед састоји искључиво од инвертованог шећера, с тога он има велику предност пред тршћаним шећером, јер он из стомака директно, без отезања, без опасности и без даљег претварања у крв прелази.

Наш организам потребује доста велику количину шећер. Човек прима много шећера у воћу, вариву, пићу, а особито у скробу, који се налази у храни н. пр. хлебу, кромпиру, вариву и т. д. Скроб у телу претвара се у грожђани шећер, који са воћним шећером чини мед. Дечији организам треба већу количину шећера, и то прима у млеку.

Али тај шећер у млеку не може се одмах ресорбовати него прво мора се инвертирати у грожђани шећер да може прећи у крв. Тај посао врши се полако ради мале количине соне киселине у дечијем стомаку. Из наведеног закључујемо, да у човечијим пробавним органима само мед директно у крв прелази, а сви други шећери кад дођу у стомак морају се инвертирати т. ј. претворити се у грожђани и воћни шећер (мед) и тек тада прелазе у крв.

Швајцарски лекар *Dr. Hürlimann* каже: „Мед није универзална храна као млеко и месо, али ипак је храњиви артикл од највећег значаја. Шта мед особито одликује, то је његова лака пробављивост, јер он може без промене и без прерађивања директно у крв прећи и као јаки стваралац тоpline употребљен бити. Ова велика корист даје предност употреби меда у породици, а особито код болесника“.

Dr. Böhm специјалиста за дечије болести каже: „Деца која брзо расту и ради тога изгледају бледа и слаба, редовно траже слаткише. Овај нагон оснива се на потреби, да у тело дође материја, која брзо и непосредно прелази у крв. Овде спада шећер, који се у телу употребљује као материја за гориво. Сама природа пружа нам слатки сок — мед, који ради великог садржаја грожђаног шећера скоро сасвим и најлакше у крв прелази. Зато подај деци доста меда што чешће. Особито за доручак подај млеко са медом и добар хлеб. Добар кућевни хлеб са медом више користи деци него кутија бисквита, екстракта и други вештачки производи“.

Много деце умре од болести стомака и црева. „У Француској их по статистици *Dr. Ch. Chuche-a* умре преко 40.000, зато што им се у млеко меће шећер, који је мртва материја и треба у слабом дечијем стомаку да се превари и оживи, па тек по том да пређе у крв.

Мед је напротив пребарен од пчела, не замара стомак и одмах иде у крв.“

Познати научник и дечији лекар *Dr. Soby* из Париза, препоручује да се деци у млеко не даје никад шећер већ искључиво мед. Прокувајте млеко добро а кад се расхлади мало сипајте га у шоље па потом додајте меда. Тиме дајете дечијем телу и витамина и фосфорних и кречних соли и гвожђа“.

Проф. *Dr. М. Лајшински* каже: „У реду многобројних хранљивих средстава, која стоје на расположењу човеку, мед заузима изузетно место, благодарећи своје разноврсном хемијском саставу и садржају не само шећерних састојака (гликозе и лекулозе) но тако исто и беланчевине, гвожђа, фосфора, креча, мравље киселине, етерских уља и витамина“.

И т. д.

Код деце се јавља потреба за слатким, а добро ћемо учинити, ако се та њихова жеља задовољи. Али не треба деци давати шећер, бонбоне, и разне шећерлеме него само

прави природан мед. Деца показују каткад праву похлепу за медом, а кад добијају уредно мед, одмах добију другу боју — руменило, а нестаје бледила. За кратко време дете постаје веселије и живахније, добија здрав изглед, телесно и душевно поправи се. Уживање меда има утицај и на развијање душевних способности, као и на телесно напредовање.

Многе матере дају данас својој малој деци много чоколаде или шећера у млеку и после се чуде, кад њихово мезимче поквари стомак и не може више млеко у себи да задржи, него добија пролив. Саветујемо младе матере нека својој деци млеко сладе са медом, па ће деца поправити стомак и брзо постаће румена, јер и премудри Соломон каже да мед цареви и прости за здравље употребљавају (Приче 6,8).

За наш организам велику важност има инвертовани шећер, јер он је главни фактор за стварање тоpline. Тршћани шећер наш организам мора прво инвентирати т. ј. претворити у грожђани и воћни шећер (мед) да пређе у крв. Мед је једини природни инвертовани шећер, који треба употребљавати, јер он директно у крв прелази, зато је најздравија храна.

ROMAN R. HORVAT—Zagreb

Žene - bavite se pčelarstvom

Naslovne riječi upravio bi u prvom redu obiteljskim članovima pčelara, ali također i svim ostalim ženama, kojima ne manjka ljubav za prirodu i životinje, i čiji kućni i ini odnošaji to čine poželjnim. Najlakše i najjednostavnije je dakako za one, koje se mogu na vlastitom pčelinjaku uputiti u odgoj i rad sa pčelama. Međutim moguće je postati dobra pčelarica i bez toga oslona — predpostavljajući marljivost i strpljivost, što se može dokazati na mnogim primjerima.

Naročito preporučam, da se pčelarstvom zanimaju samostalне djevojke i udovice, jer bi našle ovim zaposlenjem skroman opstanak, i daleko više unutarnjeg zadovoljstva, nego li u kojem ovisnom položaju, uslijed teške borbe za opstanak, kojoj često nisu dorasle.

Koliko se puta događa, da nenadanom smrću jednog pčelara, padne obitelj u nužde i brige, da pčelinjak propadne ili se proda u bescjenu, a u kojem je uložena znatna svota, jer se od ukučana nitko u pčelarstvo ne razumije. Kolika bi dobrobit bila za mnoge u takvom slučaju, kad bi nastavili uspješno pokojnikov rad, ako su već prije stekli potrebno znanje. Mnogim i mnogim bi udovicama bio time olakšan odgoj svoje djece, ali kajanje obično dolazi prekasno.

Često je teško dovesti u sklad dužnost ureda ili zvanje su-pruga sa potrebama pčelarstva. Dogada se, da istodobno dolaze službene dužnosti ili kod seljaka poljski radovi sa rojenjem, pa obično stradava pčelarstvo. Od velike je važnosti, da se pravodobno izvrši potreban rad, jer u čestim slučajevima jedan dan može prouzročiti ogromne štete. Evo baš u takvim slučajevima od velike je vrijednosti, ako žena ili kćerka zastupa muža odnosno oca.

Koliko posao toliko i unutarne čustvo, moralo bi ženskom spolu pružiti zadovoljstvo, da su dorasle takvom zastupanju muškaraca. Staro je pravilo, da je pčelarenje vrlo privlačivo zanimanje, kod kojega je uposlen duh i tijelo. I materijalno je od koristi, ako se ispravno shvaća, a okolina i vrijeme odgovaraju zahtjevu i potrebama pčelarstva.

Ne mislim ovim člankom bodriti žene, koje su odrasle ili žive oko pčelarstva, već naročito one, koje su daleko od toga, a u koliko bi bilo tome sklone i sposobne. Prije svega treba imati ljubavi za prirodu i životinje, a ostalo dolazi samo od sebe. Razumije se, treba prebroditi strah od pčelinjeg žalca, što nije ni tako zlo, jer ima djelotvornu svrhu za ljudski organizam.

Pukim sam slučajem u nekim njemačkim gospodarskim novinama pročitao opis od gđe. Marije Ritter iz Uracha, kako opisuje uzrok, odnosno posljedicu kako je postala pčelarica.

Evo što piše: „Počela sam pčelarstvom, ali ne iz veselja i ljubavi, već iz razloga, da sama nešto zaradim. Danas nakon toliko godina pčelarenja živo se sjećam, koliko sam imala straha pred ovim malim amazonkama, i dugo se nijesam mogla otresti toga straha. Pčelarstvo je kod mene pružilo s jajan dokaz, kako je u stanju zarobiti čovjeka, dakle i ženu, čak i onoga, koji joj se približi sa strahom, da joj se napokon podaje posvema i ispunj donekle njegovo biće, i nikada više, ne napušta pčelarstvo.

Često sam istupila i pismeno i usmeno, neka se žene bave više pčelarstvom, a ujedno sam upozorila na privlačivost, što djeluje i na naobražene žene. Ovdje ne mislim na žene, koje imaju vremena, volje i sredstava, pa su se godinama pripravljalje za koje akademsko zvanje.

Ali koliko ih ima, koje ne mogu sve svoje sile uložiti u koji ured ili zvanje, kojima to ne dopušta zdravlje, koje su posve zauzete sa kućanstvom ili imaju nedostatnu zaradu, ali ipak im pretiče vrijeme koje mogu upotrebiti za bilo koje zanimanje. Za takovu ženu ili žensko biće vrlo je lako baviti se pčelarstvom, ako posjeduje i najmanji komadić zemljišta. Ta ne samo pčelarstvom, nego i kuničarstvom, svilogojstvom, voćarstvom i t.d. Sve su to sitne grane gospodarstva, sve je to jedna renta ili penzija u slučajevima zlih dana. U takovim i sličnim položajima naročito je za preporučiti, da si naše žene i kćeri izaberu kakovo zvanje, predpostavljajući, da su ljubitelji prirode i da nisu strašive.

Troškovi prvog skromnog uređenja su niski. Par stotina dinara je svakako potrebno da se nabave dva tri roja, nužne

košnice i za početak neophodno potreban pribor. Početi odmah u većem opsegu ne preporučam, jer je veliki riziko, i kod svakog početka plaća se naukovina. Sa povećanim razumijevanjem života pčele i većim iskustvom dolazi povećanje pčelinjaka samo po sebi. Dakako, neophodno je potrebno čitanje stručnih knjiga i časopisa.

Za mnoge poslove pčelara, kao na pr. dobivanje čistoga meda, čišćenje voska, krpanje saća i t. d. koji radovi djelomice spadaju u kuhinjske poslove i slične ženskim radovima zahtjeva se ženska svojstvenost, pa mi se čini, da smo mi žene barem toliko sposobne kao vi muškarci. Najteži momenat kod žene pčelara je hvatanje roja. Međutim i ovo smo prebrodile uvodjenjem umjetnog rojenja, što je kod stručnog odgoja matica i savremene košnice lako provedivo.

Od godine 1911. sretna sam vlasnica lijepog pčelinjaka (paviljona), u kojem ima 56 pčelinjih društava. Opravdano je dakle moje stanovište neka žena sudjeluje u pčelarstvu. Naravno ne svaka žena (kao što nije ni za svakog muškarca) ali stalno za svaku ljubiteljicu prirode, a naročito za svaku samostalnu ženu. Da su žene dorasle pčelarstvu, dokazalo se je u mnogo slučajeva za vrijeme svjetskoga rata. Poznati su mi slučajevi, gdje su žene vjerno timarile svoje, a i tuđe pčelinjake.

Obradovalo bi me, da ovi moji izvodi ne bi promašili utisak za one, za koje je to pisano. Od smrti mojih roditelja, izabrala sam si pčelarstvo kao životno zvanje, što nisam nikada požalila.

Neka to bude i drugima, što je postalo meni, izvor veselja i zadovoljstva, koji često pomaže, u teškim časovima.“

Dobro bi bilo da svaki otac pročita ovaj članak svojoj obitelji, a pogotovo ženskoj djeci, pa dao Bog, da makar mali procenat naših žena, udovica i djevojaka, umjesto čitanja sajamske literature, uhvati se čitanja pčelarskih knjiga i tako stekne teorijsko znanje, a svaki će pčelar drage volje uputiti svakog prijatelja pčelarstva u praktični rad sa pčelama.

Ne mislite oci, majke i kćeri, da naš narod nema pčelarica. Ima ih, koje su već mnogo godina javne radnice, ali na žalost, broj im je vrlo malen.

МАРЈАН Ж. СТОИЉКОВИЋ, Алексинац.

Мрави на пчелињаку.

Мрави на пчелињаку не само да су досадни незвани гости, већ су праве штеточине и као такви не смеју се трпети на пчелињаку. Они се радо настањују са својим гнездима у близини пчелињака, па и око самих кошница, а још

радије се и по вазда врзају по пчелињаку пентрајући се чак и по кошницама — макар да су одигнуте са земље и на нагорама. Ако пронађу коју пукотину на кошници — „а они су за то права њушкала“ — тада се виђају и у самим кошницама, у простору позади преградних дасака, испод капка, преко сатоноша па и подовима где скупљају мрвице отпадака саћа, по коју избачену ларвицу, поклопце од саћа и т. д. Нарочито су халапљиви на мед који их својим мирисом привлачује на пчелињак.

Мрави насрћу и на саме живе пчеле које су уморне заостале по пчелињаку, — нарочито када пчелар врши ревизију или истреса мед, тада их најмања ситница привлачи на пчелињак и они односе у своја гнезда поред свега и младе пчеле које се нађу заостале случајно после ревизије или са излета на проигравање. — Ако се пак најмања кап меда проспе ма где, они су одмах на лицу места. — А када се врши претеривање пчела, тада и поред најбоље воље и пажње ипак бива, да се известан број пчела умаже медом и ма како да је пчелар опрезан — пчеле се размиле по трави, а мрави их ревносно нападају не појединце већ сложено по више њих па их одлаче у своја гнезда.

И у оделења, где се смешта посуђе са медом мрави су такођа права напаст, они убрзо пронађу најмање пукотине око прозора, врата, па и испод патоса и дрско се пентрају по судовима са медом. — Ако пронађу и најмањи отвор, они уђу у мед и подаве се у меду.

Поред одржавања највеће чистоће на своме пчелињаку и у оделења за смештај посуђа са медом, ипак по кадкада мрави су јако досађивали. Да би њихову најезду сузбио употребљавана су разна средства па и посипање пепелом места где се мрави најрадије крећу. — Да би им осујетио пентрање по кошницама, мазао сам ногаре катраном, и то је прилично користило — али не тако дуго ни сигурно. Чим се пепео мало утабана и слегне — а катран сасуши — мрави опет продуже као и раније. — Посипање врелом водом, цеђом па и содом — слабо је користило, јер ако је уништен део мрави на видној површини — остала су њихова скровишта и гнезда — где та средства нису допрла. — Често хваљене рекламне прашкове за инсекте употребио сам, али без нарочитог успеха, — тек када сам моју пчеларску невољу приопћио овд. апотекару г. С. Д. К. он ми је пружио препарат: „Švajn futergrip“ — „Viride Badarikum“ — или овде т. зв. „зелени прашак“ противу инсеката, — и то је могло потпуно.

Употреба је сасвим проста: прашак се посипа на места где мрави морају саобраћати или посипати рупе њихових излаза и улаза, — посипати се може и поред дуварова соба, кујне и т. д. а при чишћењу оделења прашак не дирати за неко време, те ако је већ имало инсеката па и мрави — све

ће то убрзо нестати као да их није ни било. — Довољно је да ти незвани гости пређу неколико пута по том прашку, када им се на ногама нахвата фина навлака од прашка — која већ носи „заслађену дозу“ коју инсекти узгред однесу у своја гнезда, где то сви слошки радо олижу и њихова је судбина завршена — а пчелар ослобођен за низ времена њихове најезде. — Прашак се може и у некој посудици са медом замешати и то дотурити мравима у њиховом „центру“ — само то несме да буде приступно пчелама, јер прашак не пробира штетне — од корисних инсеката!

Једном приликом био сам у посети код свог суседа Р. Љ. В. — где на једном гранатом а при том мало шупљем и косо дубећем ораћу у дворишту, приметих како су мрави као војска у оба правца саобраћали из суседног дворишта па уз стабло орахово, преко грана па чак на кућни кров — и госпођа пожали се: како ништа није помогло парење вре-лом водом, цеђем, содом нити посипање пепелом — — — већ је 4—5 година како ти мрави дојадеше — па ништа! — Одмах сам им објаснио за употребу и дејство „зеленог прашка“ за инсекте, — они су га добили за 2 дин., посипали око стабла ораховог а нешто по саобраћајној мравињој пу-тањи — и, кроз 4—6 дана није било ни трага од мрави.

Практични Американци придају овом прашку дозу гипса — и са успехом штите од дотичних инсеката читаве ком-плексе кромпиром засађене — јер тако припремљени пре-парат, када те кромпирове штеточине и најмање окусе до-бивају запалење утробе што изазива већу употребу воде те инсекти јатомице гину!

ПЕТАР ЖИВАНОВИЋ, Леновац.

Разговор два пчелара.

Јесте ли друже урадили онај посао око пчела што сам Вам показао.

Јесам и то баш тачно по Вашем упутству.

То ме онда весели те ако и у будуће слушате моје савете и пажљиво око пчела радите бићете и Ви разуман пчелар. Но дед ми реците како су Вам пчеле сада.

Добре су, саће су очистиле, додату храну правилно распоредиле а доста су и снажне већ имају и легло у 4—5 оквира. Сад Вас молим да ми објасните шта је то шпекула-тивно прихрањивање и какву важност има у пчеларству.

А јели друже да ли је Вама познато да се пчеле при-храњују медом или шећером у јесен када немају довољну храну за зиму или с' пролећа када немају довољну храну за развијање.

Па јесте познато ми је.

Е онда пазите та храна спрема се овако, узме се 1 кгр. меда или шећера и томе се дода исто толико воде: Мед са водом метне се над ватром и постепено се загрева да би се са водом добро измешао, али несме се много загрејати да не би изгубио из себе своје главне састојке. Шећер помешан са водом мора прокључати, том приликом мора се пена кашиком скинути па се онда дода мало киселине лимунове на 1 кгр. 1 грам без ове киселине шећер би се доцније у саћу кристалисао. Тако спремљена храна када се охлади али не сасвим даје се пред вече пчелама и то у већим оброчима од 2—3 кгр. од једном према јачини друштва и то се зове прихрањивање из нужде.

Храна за шпекулативно прихрањивање спрема се више течнија на 1 кгр. меда додаје се 2 кгр. воде. Шећер није баш погодан за шпекулативно прихрањивање, јер не утиче добро на развој младих пчела. Тако спремљена храна налије се у справе за прихрањивање и то по 100 грама за једну кошницу кад се пред вече пчеле прикупе, онда им се храна дода, а рано изјутра све се справе покупе, да преко дана пчеле не осете мирис меда, јер као што Вам раније напомену ипак морамо бити пажљиви да се грабеж не произведе. Прихрањивање се почиње на 6 недеља пред главну пашу и врши се сваке вечери а може и сваке друге за време од 6 недеља непрекидно

Овим, прихрањујемо све кошнице осим — јако слабе а које не требамо ни држати на пчелињаку већ их треба здруживати. Прихрањивање се врши зато да би матицу нагнали на што живље ношење јаја и тиме дошли са што јачим народима до главне паше. Са шпекулативним прихрањивањем почиње се на шест недеља пред главну пашу, јер је толико времена потребно да се друштво развије до потпуне јачине и онда је спретно да потпуно искористи наступајућу пашу.

Јели Вам сада јасно о шпекулативном прихрањивању и хоћете ли и Ви прихрањивати Ваше пчеле.

Јесте јасно ми је те ћу и ја одма одпочети са прихрањивањем.

Требате пожурити јер ово је већ месец април па да не одоцните.

То јесте него да Вас пре тога упитам да ли би могли да пренесемо пчелу и саће из ове моје досадање простије кошнице у ново саграђене како их Ви зовете „Стандард“ оне ми се много свиђају те сам и ја израдио 4 комада и ако успемо ја ћу у њима вршити прихрањивање све по Вашем упутству.

Може како да не. — И то ајдмо још одмах, јер време је за то погодно ено и топломер мери у хладу + 20 С°. А како Вам напомену да пожуримо да не одоцните са при-

храњивањем, јер пчела се нагло овог пролећа развија па ће скоро настати и превешавање.

Е да пожуримо па да се бар од ове године и ја назовем рационални пчелар.

О бићете само пазите моје савете па се не брините.

Слушаћу Вас пажљиво, али ето опет нешто нејасно шта Вам је то превешавање.

Е мој друже и то је једна рационална радња у пчеларству од које зависи сав доцнији принос меда у кошници, томе ћемо мало доцније, а сад пожурите са шпекулативним прихрањивањем.

ИГЊАТ НОВАКОВИЋ, Маркушица,

Четрдесетпетогодишњица мога пчеларења.

(Тро пчелу једанпут упозна и заволи. тај више без ње не може живети)

Ове знамените речи које сам поставио као задатак испод горњег наслова, изрекао је — одприлике — у осмом деценију прошлога стољећа наш пчеларски геније-блаженапочивши проф. Ј. Живановић. Он је пчелу упознао и заволио по наговору његовог ондашњег виноградарског ђутуричара Антонија Лутровога, а ја сам је упознао и заволио из нужде, која ме је снашла године 1887-ме, када ми је моја десна нога ампутирана у Осјечкој болници.

Ето, од тог доба до данас и ја сам се — као што је рекао блаженопочивши г. проф. Ј. Ж. — са пчелом упознао и спријатељио тако, да не би више ни дана волио живети, кад би ме ма шта спречило у моме даљем пчеларењу, ма да сам у току мога дугогодишњег пчеларења доживљавао и претрпио свега и свачега. Да сам ја заиста пчелу до дна душе заволио, и да сам се са њеним занимљивим и трудољубивим радом навек спријатељио; најбољи су доказ моје многобројне и занимљиве пчеларске песме, у којима сам ја целу пчелињу природу унакрст опевао, и у једну целину — као „пчеларску песмарицу“ — до данас прерађене сабрао. Овај би „манускрипт“ сабраних мојих песама радо уступио ма којој књижари или пчеларској задруги и т. д., да ју штампа за свој рачун, јер ја као сиромашан старац, не могу је о своме трошку штампати.

Што се тиче мога 40 и вишегодишњег пчеларења само ћу укратко понешто навести да се види, да ме ни то све скупа није могло наситити ни одвратити од тога мога — како рекох — до дна душе возљубљеног пчеларења. Прво и прво, када сам почео намицати пчеле рад сам био да их

што пре намакнем и најачам, стога сам већ првога љета (1888) са неколико слабица одселио у кукурузни хатар и тамо сам код њих и по дану и по ноћи по свакојаким времену пробавио, ма да нисам имао ни праве колибе, а од правог ручка и вечере да и не спомињем. Пошто су у оно вриеме пчеле јако крадене, морао сам за сваку сигурност редовно по ноћи и у одјећи и у обући — тако рекућ — зечки спавати, и тако навикнут од почетка мога пчеларења на пастирски живот, тако и данданас на моме пчеларском стану живим. Љетне ноћи провађам у моме пчелињаку сједећи свако вече и слушајући умиљату зуку пчелица докле год незадремам, и онда одјевен и обувен легнем ма на каквоу плему (губа) или врећетину и преспавам љетну кратку ноћ угодније, неголи ма на каквом перјаном кревету, у запареној соби. А зиму — ћијо нећијо, морам прекужити у заптивеној соби — као и моје пчелице у мрачним и влажним кошницама — исчекујући нестрпљиво бајно прољеће, да се и опет науживамо прољетне и љетне природе. С једном риечи, правом се пчелару и доликује да живи скромно као и његове пчелице, које су расположене и задовољне у сваком случају.

Гледе сеобе пчела имам још да кажем; да су ми се гореспоменуте слабице липо помогле и накрцале медом у кукурузном хатару, и кроз то сам се већ код прве сеобе пчела на бољу пашу увјерио, да је она исплатива — особито ако подуже траја, јер краткотрајне пчелиње паше често изневјере — било због хрђавог времена или слабог медања и т. д. Зато сам ја у току моје пчеларске прошлости само у оним годинама селио пчеле на бољу пашу, у колико сам опазио да ће — као што рекох — у неком крају бити згодне пчелиње паше — барем пар мјесеци.

Осим сеобе пчела на бољу пашу и т. д. има још сијасет свакодневних и разноврсних послова око пчела преко циеле године, и то све скупа редовито и са највећим одушевљењем одан додан обављам — као што ћу и надаље обављати до задњи дана мога живота, јер ми је пчеларство — као што се види — најмилије занимање на овоме свиету. Ја сам данас стари, сакати и самохрани старац од 75 година, и сад баш као такви сваким даном све боље увиђам, да ми је пчеларство једина утјеха и најмилије корисно занимање, у мојим старим данима.

Оволико о четрдесетпетогодишњици мога пчеларења, а о другој згоди рећићемо и опет коју, што спада у дјело-круг нашега пчеларења.

Дужност је сваког пчелара да буде члан пчеларског друштва, и да чланарину уредно плаћа.

ПЧЕЛАРСКЕ ВЕСТИ

Шестдесетогодишњица проф. Др. Еноха Цандера.

Професор Др. Енох Цандер родио се 19. јуна 1873 г, у Цирцову код Најбранденбурга (Мекленбург-Стерлиц). Кад је свршио гимназију студирао је природне науке у Ерлангену, Килу и Ростоку а докторску дисертацију начинио је 1896 у Ерлангену. До 1901. год. био је асистент на зоолошком институту у Ерлангену, 1904 постао је доцент за зоологију, а 1907 г. постао је управник завода за пчеларство који се налази при зоолошком институту. Овде и данас још ради. Проф. Др. Е. Цандер проучава и испитује пчеларство, писао је много о пчеларству, а од трајне вредности су његова дела: „Das Leben der Biene; Die Bau der Biene; Die Zucht der Biene; Die Brutkrankheiten und ihre Bekämpfung; Die Bienenkrankheiten und Schädlinge der erwachsenen Bienen; Zeitgemässe Bienenzucht; Die Bienenweide и т. д. Проф. Др. Цандер данас је најзнаменитија личност у пчеларском свету не само у Немачкој него у целом свету, јер је открио једну болест *Nosema apis Zander*, и на том су захвални сви пчелари. Многи југословенски пчелари имају целокупна дела проф. Др. Цандера и он им је руковођ како у практичном, тако и у научном раду на пчеларству. И југословенски пчелари честитају проф, Др. Е. Цандеру шестдесетогодишњицу и желе, да га милостиви Бог поживи још много година на понос и дику пчелара целога света.

*

Седамдесетогодишњица Хајнриха Фрајденштајна

Хајнрих Фрајденштајн родио се 1. фебруара 1863 год. у Мадену (Кр. Фрецлар). Свршио је учитељску школу и као учитељ у Бортхаузену (Кр. Марбург) настојао је, да своју малу плату побољша са пчеларством. Његове прве кошнице уништила је срдобоља, тада је поново почео и пронашао је, да се прихрањивањем шећером може срдобоља лечити и предупредити. Неоспорна је заслуга Фрајденштајнова да је ово сазнање у масу продрло, па је данас прихрањивање шећером у јесен постало популарно у Немачкој. Тако је он пронашао предупређење против срдобоље, то је у пчеларским листовима слободно заступао. У Бортенхаузену имао је пчелињак од 150 кошница. Кад се на његовом пчелињаку у једној кошници појавила пчелиња куга, он је пчеле сумпором угушио. саће и пчеле сагорео, а кошницу са летлампом испалио. Овај метод Фрајденштајнов усвојили су научници који се баве испитивањем и лечењем пчелињих болести.

Год. 1900 дошао је у Марбах, и у Марбургу студирао је природне науке. Год. 1902 почео је издавати „Neue Bienen-

zeitung“ а написао је и „Lehrbuch der Bienenzucht“ и многе чланке у пчеларским листовима. Фрајденштајн почео се бавити политиком и ради тога је премештен и пензионисан, а 1918 изабран је за градоначелника у Марбаху. Он увек доказује, да је пчеларство корисна грана привреде, а пчеларство као споредна грана занимања може врло леп приход донети. Својим радом много је допринео ширењу и унапређењу пчеларства с тога му и ми честитамо седамдесет годишњицу.

*

„Благо наше пољопривреде“.

(у издању Пољопривредног Гласника)

Дуготрајна светска криза, услед које је поремећен цео привредни живот у свету, довела је у врло тежак положај и нашу пољопривреду, и проузроковала у редовима пољопривредника малодушност и црно гледање у будућност. Да би сузбио ово неповерење у пољопривредни прогрес наше земље, агрикултурне по превасходству, познати наш угледни часопис „Пољопривредни Гласник“ приредио је једно нарочито издање, свеску „Благо наше пољопривреде“, која у чланцима из најмеродавнијих пера, пружа, сажето а врло јасно, целокупну слику наших главних пољопривредних грана. У овој публикацији предочена су сва богатства наших жита-рица, воћарства, повртарства, индустријских и лековитих биљака, сточарства, живинарства и т. д., и указује се уједно, на образложен начин, колико се наши пољопривредни извори, напредним радом, могу још повећати. Уз сваки чланак наведени су аутентични статистички подаци о дотичној пољопривредној области, и набројана најбоља књижевна дела о томе. Свеска је у беспрекорној техничкој опреми са уметничким цртежима уз сваки чланак, а обухвата 50 страна великог формата.

„Благо наше пољопривреде“ као одличан поучник и паметар наших пољопривредних вредности, значи добит у нашој пољопривредној литератури, и препоручује се сам по себи.

„Пољопривредни Гласник“ излази у Новом Саду.

*

Пренашање кошница жељезницом.

Многи пчелари жељезницом селе своје кошнице на пашу, стога доносимо наредбу о транспортирању пчела на пашу која гласи:

Б.Број: 27373/1927. Суб. Дир.

По налогу Министарства Пољопривреде и Вода а по наређењу Генералне Дирекције бр. 15014/1927. упозорују се

станице на одредбе локалне тарифе, одсек II. о транспортима пчела на пашу.

Како је оваково слање пчела на пашу од велике користи за народну привреду овлашћују се овим станице, да такове пошиљке макар и споровозне, превозе путничким влаковима, а по могућности са ноћним по хладовини.

Транспортантима пчела имаде се у границама важећих прописа излазити у сваком погледу у сусрет.

Ово се наређење има ставити заинтересованом особљу на знање уз потпис.“

*

Акција за организовање пчеларства у Дринској бановини

Заузимањем Банске управе Дринске Бановине, поведен је ових дана јак пчеларски покрет у свим срезовима Дринске бановине, како би се извршила јединствена организација пчелара, која би могла лакше набављати модерне кошнице, алат, саће и успешније вршити продају меда и воска. Преко среских пољопривредних рефераната, по том школа, жандармерских станица и сеоских општина, почеће оснивање подружина у срезовима и већим општинама.

Средишње пчеларско друштво за Дринску бановину да би припомогло развој пчеларства преузело је на себе да одржи бесплатан пчеларски течај за ученике учитељских школа и богословије. У току наредних месеци друштво ће приступити спремању омладине преко нарочитих пчеларских клубова.

У мају месецу биће отворен други течај за све пчеларе и почетнике без разлике, а у јулу месецу отвориће се трећи течај, који ће посећивати искључиво учитељи и то само по двојица из сваког среза Дринске бановине. Друштво ће сарађивати и са сеоским соколским четата, затим са скаутима и подмлатком Црвеног крста. Зато је нарочита пажња поклоњена организацији омладинских пчеларских клубова, у почетку у основним школама, а затим и ван школа. Сваки клуб добиће једну модерну кошницу са пчелама и једну празну кошницу, на којој ће се вршити обучавање за самостално грађење кошница.

За што успешнију пропаганду на подизању пчеларства друштво је поручило у Паризу један велики пчеларски филм у дужини од 1.300 метара. Осим тога извршене су припреме за заједничку продају меда и воска.

*

Фалсификација воска у Совјетској Русији.

Нагло развијање рационалног пчеларства у совјетској Русији знатно је повећало потрошњу воска за израду веш-

тачког саћа, и умањило увоз овога у иностранство. Да се не би умањивао увоз воска дошло се на идеју, да се вештачко саће не израђује од чистог пчелињег воска.

Руски пчелар Будинов П. М. у мартовском броју овогодишњег листа „Пчеловодство“ саопштава труд Лењинградске пчеларске организације, да се вештачко саће израђује од индустријског кармарина и смесе воска (воскокомбината). По Будимову главни је састојак кармарина **стеарин**, а воскокомбината **парафин**. Као споредни су услови церезин, пчелин восак, карлауб и други биљни индустријски воскови. Тачке су топљења (по Будимову): кармарину 90—100° воскокомбинату 55° а церезину 70° Руске су цене 3 рубља и 70 копејака килограм церезина а 4 руље и 50 копејака килограм пчелињег воска. Стеарин и парафин су знатно јефтинији. Предлог о смеси сурогата воска по појединим пчеларским областима израдио је руски пчелар Музалевским Б. (Как увеличит производство воска СКХГ. 1931).

Будимов саопштава да је и он у 1929. години чинио пробу измешав 4 товара пчелињег воска са 15% церезина. Пчеле су његово саће нагризале и врло тешко примале. Полазећи од свог искуства он износи штетност од мешања воска са разним примесима. Ако се коначно приступи употреби смесе разних воскова за израду вештачког саћа нестаће у руској трговини чистог пчелињег воска, а то ће убити и саму његову вредност на светском тржишту.

О. Радојчић.

*

Средишно пчеларско друштво из Сарајева развило је активније своју делатност у Дринској бановини. Препоручујући увођење кошница Дадан-Блатовог система известило је да ће за своје чланове јевтино израђивати саће од чистог воска. Срески ће ветеринари бесплатно давати савете за сузбијање заразних пчелињих болести, и слаће у Сарајево примерке заражених пчела и саћа на бесплатан бактериолошки преглед. Обећава да ће овог пролећа обићи све своје подружине друштвени изасланик са нарочитим пчеларским филмом. Том ће се приликом уз приказ филма одржати предавање код свију подружина.

Препоручујући увођење Дадан-Блатове кошнице Средишно пчеларско друштво вели: „Ова је кошница **продрла у целом свету и биће међу најбољим**“. Таквом препоруком не објављује се рат свима осталим моделима кошница, како то чине два наша пчелара.

Тако и треба радити. Прво треба стварати ваљане и разумне пчеларе, па ће они умети да изаберу кошницу која ће бити најподеснија за њихове прилике.

*

Задружни пчеларски покрет. Међу нашим пчеларима јавља се тежња за пчеларским организацијама на задружној основи. Г. Душан К. Милић, претседник Средишног пчеларског друштва из Сарајева, написао је у 18. броју овогodiшње „Земљорадничке задруге“ пропагандистички чланак: „Оснивајмо пчеларске задруге“. Том је приликом упоредио пчеларске задруге са пчеларским друштвима. И критички до-такао се помена Савеза југословенских пчеларских друштава.

О. Радојичић.

*

Јефтина боја и брзо се суши.

За бојадисање кошница употребљавамо боју са фирнајзом, али та се боја споро суши, па не можемо с том бојадисати предњи део кошнице која има пчела. У трговини купљене готове боје брзо се суше али су скупе. Јефтину боју која се брзо суши можемо сами направити. Место фирнајза треба узети бели брунолин и обичну боју усуги у њега и добро мешати. Кад престане лет треба предњи део кошнице и лето с овом бојом обојадисати, преко ноћи боја ће се осушити, да се пчеле неће на њу лепити.

У обичну боју ако се успе терпентин, онда се брзо суши.

Читуља.

ПРОФЕСОР КОЖЕВНИКОВ

29. јануара 1933. године у Москви напрасно је умро познати пчеларски научник, Глигорије Александровић-Кожевников, професор Московског Универзитета.

Смрћу Кожевниковом пресечен је плодан научни рад из биологије једног од најактивнијих светских научних радника. За младу пчеларску науку то је веома осетан губитак. О покојниковом раду објавиће се и посебан чланак у једном од наредних бројева овог листа. Мир и покој великој словенској души професора Кожевникова. Слава му!

В. Ј.

Цене огласима у „Српском Пчелару“: Оглас на целој страни: једанпут стоји 60 Дин.; трипут за 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на пола стране: једанпут стоји 30 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на четвртини стране: једанпут стоји 20 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Огласи на осмини стране: једанпут стоји 15 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније.

Ко жели да купи старија годишта »Српског пчелара« година 1924—1932. нека пожуре са наруџбом, јер се налази још мали број комплетних годишта. Цена је за свако годиште 20 динара. Новац се шаље унапред или се лист шаље на надоплату. Поруџбине и новац треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму.

Власник и издавалац „Српска пчеларска задруга“ у Руми.

Чланарина је за чланове утемељаче једаред за увек 100.— Дин., а за редовне чланове 30.— Дин. годишње. Редовни чланови добијају лист бадаба, а утемељачи плаћају годишње за лист 15.— Дин. Претплата је за нечланове 30.— Дин. годишње а плаћа се унапред за целу годину. 10

Претплату и огласе треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму Ручкописе, питања, књиге, листове у замену и рекламације (потраживања недобивених бројева) треба слати уредништву. „Српског Пчелара“ у Земуну